

Pridobivanje dokazov - Hrvaška

KAZALO

- 1 Dokazno breme
 - 1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?
 - 1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?
 - 1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?
- 2 Pridobivanje dokazov
 - 2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?
 - 2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?
 - 2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?
 - 2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?
 - 2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?
 - 2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?
 - 2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?
 - 2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?
 - 2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?
 - 2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?
 - 2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?
 - 2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?
- 3 Ocenjevanje dokazov
 - 3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?
 - 3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Pravila v zvezi s pridobivanjem dokazov ter predložitvijo, izbiranjem, zbiranjem, proučevanjem in ocenjevanjem dokaznih sredstev v civilnem postopku so določena v členih od 219 do 276 zakona o pravnem postopku (*Zakon o parničnem postopku*) (*Narodne novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške) št. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 in 89/14 (v nadaljnjem besedilu: ZPP)).

Splošno pravilo je, da mora vsaka stranka navesti dejstva in predložiti dokaze, na katerih temelji njen zahtevek ali s katerimi izpodbija izjave in dokaze nasprotne stranke, kar pomeni, da v hrvaškem (civilnem) procesnem pravu pri zbiranju dejstev in predložitvi dokazov prevladuje načelo pravice do izjave.

Zato mora vsaka stranka dokazati resničnost izjav o obstoju dejstev, ki so njej v prid in na katerih temeljijo njeni zahtevki (in ugovori), razen če ni z zakonom določeno drugače.

Praviloma lahko sodišče ugotovi samo dejstva, ki so jih stranke navedle, in izvede samo dokaze, ki so jih predložile. Izjemoma je sodišče pristojno (in dolžno) ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navedle, in izvesti dokaze, ki jih niso predložile, a samo, če sumi, da nameravajo stranke uveljavljati zahtevke, ki jih nimajo pravice uveljavljati.

Če sodišče na podlagi pridobljenih dokazov (člen 8 ZPP) nekega dejstva ne more ugotoviti z gotovostjo, o njegovem obstoju odloči z uporabo pravil o dokaznem bremenu.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvezemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dokazi zajemajo vsa dejstva, ki so pomembna za sprejetje odločitve.

Dejstev, ki jih je stranka med postopkom priznala na sodišču, ni treba dokazati, vendar lahko sodišče odredi predložitev dokazov tudi za ta dejstva, če meni, da poskuša stranka s priznanjem teh dejstev uveljavljati zahtevek, ki ga nima pravice uveljavljati (člen 3 (3) ZPP).

Poleg tega so iz dokazovanja izvzeta pravna pravila, ker zanje velja pravilo, da naj bi sodišče poznalo pravo (*iura novit curia*).

Dejstev, ki so splošno znana, ni treba dokazovati. Lahko pa se dokaže, da neko dejstvo ni splošno znano.

Dejstev, za obstoj katerih veljajo pravne domneve, ni treba dokazovati, lahko pa se dokaže, da ne obstajajo, razen če ni z zakonom določeno drugače. Tako pravila o izpodbijnih pravnih domnevah (*praesumptiones iuris*) lajšajo dokazovanje, saj stranki, ki se sklicuje na pravno pomembno dejstvo, njegovega obstoja ni treba neposredno dokazati; zadostuje sklicevanje na splošno pravno pravilo, vsebovano v izpodbijni pravni domnevi, stranka, ki trdi, da splošnega pravila, vsebovanega v izpodbijni pravni domnevi, ni mogoče uporabiti v določeni zadevi, pa mora to dokazati.

Vendar obstajajo primeri, v katerih zakon ne dovoljuje dokazovanja neobstoja dejstev, ki se z zakonom štejejo za dokazana (*praesumptiones iuris et de iure*), kadar je sodišče dolžno ugotoviti obstoj zadevnega pravno pomembnega dejstva.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Naloga sodišča je, da se prepriča o obstoju ali neobstoju dejstev, od katerih je odvisna uporaba prava. ZPP ne vsebuje izrecnih določb o verjetnosti, a naj bi se stopnja verjetnosti zviševala sorazmerno s pomembnostjo ukrepa, ki bi ga bilo treba sprejeti, ob upoštevanju faze postopka, v katerem se posamezno postopkovno vprašanje obravnava in o njem odloča, ter postopkovnih posledic, ki izhajajo iz ugotovitve obstoja ali neobstoja določenih dejstev.

Sodišče v skladu s splošnim pravilom o prosti presoji dokazov po lastnem prepričanju odloči, katera dejstva šteje za dokazana, in sicer na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega posamičnega dokaza in vseh dokazov skupaj ter ob upoštevanju rezultatov celotnega postopka.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Kot je bilo že navedeno, hrvaški (civilni) procesni postopek pretežno poteka *inter partes*, kar pomeni, da lahko stranke zbirajo dejstva in pridobivajo dokaze na svojo pobudo, sodišče pa ima pravico ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navedle, in izvesti dokaze samo, če sumi, da nameravajo stranke uveljavljati zahtevke, ki jih nimajo pravice uveljavljati (člen 3(3) ZPP).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče odloči, katera od predloženih dokaznih sredstev je treba izvesti za ugotovitev odločilnih dejstev.

Če sodišče sprejme dokazni predlog stranke, praviloma najprej izvede navedeni dokaz.

V sporih, ki jih obravnava senat (*vijeće*), se dokazi izvedejo na glavni obravnavi pred senatom, vendar lahko senat iz pomembnih razlogov odloči, da je treba nekatere dokaze izvesti pred predsednikom senata ali sodnikom zaprosenega sodišča (zaproseni sodnik). V tem primeru se na glavni obravnavi prebere zapisnik o izvedenih dokazih.

Sodnik posameznik oziroma predsednik senata vodi glavno obravnavo, zasliši stranke in izvede dokaze, vendar sodišča ne zavezuje odločitev v zvezi z vodenjem obravnave, kar med drugim pomeni, da ga ne zavezuje odločitev o sprejetju ali zavrnitvi dokaznih predlogov strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

V skladu z določbami ZPP sodišče zavrne predložene dokaze, ki se mu ne zdijo pomembni, in v odločbi navede razloge za zavrnitev.

ZPP ne vsebuje posebnih določb o možnosti zavrnitve nedopustnih dokazov ali dokazov, ki jih ni mogoče pridobiti stroškovno učinkovito. Vendar lahko sodišče v sporih pred občinskimi sodišči (*općinski sud*), v katerih vrednost zahtevkov ne presega 10 000 HRK, in sporih pred gospodarskimi sodišči (*trgovački sud*), v katerih vrednost zahtevkov ne presega 50 000 HRK, o obstoju takih dejstev odloči na podlagi proste presoje, če meni, da bi ugotavljanje dejstev, ki so pomembna za rešitev spora, povzročilo nesorazmerne težave in stroške, pri odločanju pa upošteva listine, ki so jih predložile stranke, in njihovo pričanje, če je sodišče izvedlo dokaze z zaslišanjem strank.

Prav tako je z določbami ZPP predpisan rok, v katerem morajo stranke navesti vsa dejstva in predložiti dokazne predloge. V rednem civilnem postopku mora vsaka stranka v tožbi in odgovoru nanjo, najpozneje pa na pripravljalnem naroku navesti vsa dejstva, s katerimi utemeljuje svoj zahtevek, predložiti potrebne dokaze za ugotovitev dejstev, ki jih je navedla, in izraziti svoje stališče glede navedenih dejstev in dokazov, ki jih predlaga nasprotna stranka. Na glavni obravnavi lahko stranke nova dejstva in dokaze predstavijo samo, če jih brez svoje krivde niso mogle predložiti ali predstaviti pred končanjem predhodnega postopka.

Sodišče ne upošteva novih dejstev in dokazov, ki jih stranke po svoji krivdi predložijo ali predstavijo šele na glavni obravnavi.

Za več informacij o dokazih in pridobivanju dokazov v postopku v sporih majhne vrednosti glej informativni list z naslovom „[Spori majhne vrednosti – Republika Hrvaška](#)“.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V ZPP so predvidena naslednja dokazna sredstva: ogled, listine, priče, izvedenci in zaslihanje strank.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča je vsaka fizična oseba, ki lahko zagotovi informacije o dejstvih, ki se dokazujejo. Priče se zaslišijo posamično in brez navzočnosti drugih prič, ki naj bi se zaslišale pozneje, odgovarjati pa morajo ustno.

Priča je najprej opomnjena, da mora govoriti resnico in da ne sme ničesar izpustiti. Nato je opozorjena na posledice krivega pričanja. Poleg tega mora priča vedno odgovoriti na vprašanje, kako pozna dejstva, o katerih priča.

Izvedenska priča mora imeti enake lastnosti kot priča, to pomeni, da mora imeti sposobnost opazovanja, spominjanja in obnavljanja, poleg tega pa mora imeti tudi strokovno znanje.

Nekatere izvedenske priče, ki jih povabi sodišče, se morajo odzvati vabilu ter predložiti ugotovitve in mnenje.

Tako je med nalogami izvedenske priče priprava ugotovitev in mnenja. Sodišče določi, ali bo izvedenska priča svoje ugotovitve in mnenje predstavila samo ustno na obravnavi ali pa jih mora predložiti tudi pisno pred obravnavo. Sodišče določi rok za predložitev pisnih ugotovitev in mnenja, ki ne sme biti daljši od 60 dni.

Izvedenska priča mora svoje mnenje vedno obrazložiti.

Sodišče pisne ugotovitve in mnenje vroči strankam najpozneje 15 dni pred obravnavo, na kateri bodo obravnavane.

V ZPP se ne razlikuje med postopkom za zaslihanje prič in zaslihanje izvedenskih prič, tako da ne vsebuje posebnih postopkovnih določb v tem smislu.

Kar zadeva pisne dokaze, morajo stranke same predložiti listino, s katero dokazujejo svojo izjavo.

Šteje se, da listina, ki jo je v predpisani obliki izdal državni organ v okviru svojih pristojnosti, in listina, ki jo je v taki obliki izdala pravna ali fizična oseba ob izvajanju javnih pooblastil, ki so ji bila dodeljena na podlagi zakona ali zakonskega predpisa (javna listina), dokazuje resničnost tega, kar se z njo potrjuje ali ureja.

Druge listine imajo enako dokazno vrednost, če imajo v skladu s posebnimi predpisi enako dokazno vrednost kot javne listine.

Dopustno je dokazati, da dejstva, navedena v javni listini, niso resnična ali da listina ni bila pravilno sestavljena.

Če sodišče dvomi o pristnosti listine, lahko od organa, od katerega naj bi izvirala, zahteva, naj o njej izrazi mnenje.

Razen če ni drugače določeno z mednarodno pogodbo, imajo tuje javne listine, ki so ustrezno overjene, ob upoštevanju pogoja vzajemnosti enako dokazno vrednost kot domače javne listine.

ZPP določa tudi pravila o obvezni predložitvi listin, ki se razlikujejo glede na to, ali ima listino stranka, ki se nanjo sklicuje, nasprotna stranka, javni organ, organizacija, ki izvaja javna pooblastila, ali tretja oseba (fizična ali pravna oseba).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V skladu s splošnim pravilom o prosti presoji dokazov, ki se uporablja v hrvaškem (civilnem) procesnem pravu, sodišče po lastnem prepričanju odloči, katera dejstva šteje za dokazana, in sicer na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega posamičnega dokaza in vseh dokazov skupaj ter ob upoštevanju rezultatov celotnega postopka.

Tako ni pravila, po katerem bi imela nekatera dokazna sredstva večjo težo ali pomen kot druga, čeprav se v praksi listine štejejo za zanesljivejše (ne pa tudi pomembnejše) od drugih dokazov (priče, zaslišanje strank).

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, ZPP ne določa dokaznih sredstev, ki bi bila obvezna za ugotavljanje določenih dejstev. V skladu z načelom *inter partes* lahko stranke predložijo dokazna sredstva, sodišče pa presodi, katere predložene dokaze bo izvedlo za ugotavljanje odločilnih dejstev.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsaka oseba, vabljen kot priča, se je dolžna odzvati vabilu in mora pričati, razen če ni z ZPP določeno drugače. Zato je pričanje, ki vključuje dolžnost priti na sodišče, pričati in govoriti resnico, splošna obveznost vsake osebe. Priče, ki se zaradi starosti, bolezni ali hude telesne okvare ne morejo odzvati vabilu, se zaslišijo na svojem domu.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Oseba, ki bi s pričanjem kršila obveznost zaupnosti v zvezi z uradnimi ali vojaškimi skrivnostmi, je lahko zaslišana kot priča šele, ko jo pristojni organ odveže take odgovornosti.

Priča lahko zavrne pričanje:

- o čem, kar ji je stranka zaupala kot svojemu pooblaščenču;
- o čem, o čemer se ji je stranka ali druga oseba spovedala, ko je delovala kot verski spovednik;
- o dejstvih, s katerimi se je seznanila kot odvetnik ali zdravnik ali pri opravljanju

katerega koli drugega poklica ali dejavnosti, če velja obveznost ohranitve zaupnosti

tega, kar se izve pri opravljanju zadevnega poklica ali dejavnosti.

Sodnik posameznik ali predsednik senata te osebe seznanj z možnostjo, da zavrnejo pričanje.

Priča lahko zavrne odgovor na posamezna vprašanja, če ima za to tehtne razloge, zlasti če bi z odgovorom na tako vprašanje sebe, svojega krvnega sorodnika v ravni vrsti do katerega koli kolena, krvnega sorodnika v stranski vrsti do tretjega kolena, vključno s svojim zakoncem, ali sorodnike v svaštvu do drugega kolena – tudi če je zakonska zveza prenehala – in svojega skrbnika ali varovanca, posvojitelja ali posvojenca izpostavila hudi sramoti, večji premoženjski škodi ali kazenskemu pregonu.

Sodnik posameznik ali predsednik senata opozori pričo, da lahko zavrne odgovore na postavljena vprašanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da, to je mogoče. Če priča, ki je bila pravilno povabljena, brez pojasnila ne pride na sodišče ali če taka priča brez dovoljenja ali upravičenega razloga zapusti kraj, na katerem naj bi bila zaslišana, lahko sodišče odredi njeno prisilno privedbo na njene stroške, naloži pa ji lahko tudi globo, ki znaša od 500 HRK do 10 000 HRK.

Če priča pride na sodišče in zavrne pričanje ali odgovor na nekatera vprašanja po tem, ko je bila seznanjena s posledicami, ki iz tega izhajajo, in sodišče meni, da njeni razlogi za zavrnitev odgovora niso upravičeni, ji lahko naloži globo, ki znaša od 500 HRK do 10 000 HRK; če priča še vedno noče pričati, lahko sodišče zanjo odredi pripor. Priča ostane v priporu, dokler ne privoli v pričanje ali dokler njeno pričanje ni več potrebno, vendar največ en mesec.

Če priča naknadno pojasni svojo odsotnost, sodišče prekliče odločitev o naložitvi globe in lahko pričo v celoti ali deloma oprosti plačila stroškov. Prav tako lahko sodišče prekliče odločitev o naložitvi globe, če priča pozneje privoli v pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za informacije o izjemi od splošne dolžnosti pričanja v zvezi z uradnimi ali vojaškimi skrivnostmi, tj. o pravici oseb, ki opravljajo določene dejavnosti, da zavrnejo pričanje, in pravici do zavrnitve odgovora na posamezna vprašanja glej točko 9.

Praviloma se lahko kot priče zaslišijo samo osebe, ki so sposobne zagotoviti informacije o dejstvih, ki se dokazujejo, pri čemer o sposobnosti osebe, da priča, odloči sodišče za vsak primer posebej.

Oseba ne more biti priča, če jo postopek neposredno zadeva kot stranko ali zakonitega zastopnika stranke, medtem ko je pooblaščenec stranke lahko zaslišan kot priča.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vsako pričó je treba zaslišati posamično, brez navzočnosti prič, ki naj bi bile zaslišane pozneje. Priča mora odgovarjati ustno.

Priča je najprej opomnjena, da mora govoriti resnico in da ne sme ničesar izpustiti. Nato je opozorjena na posledice krivega pričanja.

Priča je nato zaprošena, naj navede svoje ime, priimek, EMŠO, očetovo ime, svoj poklic, naslov, kraj rojstva, starost in razmerje do stranke.

Po teh splošnih vprašanjih je priča zaprošena, naj navede vse, kar ve o dejstvih, o katerih naj bi pričala, zatem pa se ji lahko postavijo vprašanja, namenjena potrditvi, dopolnitvi ali pojasnitvi. Prepovedano je postavljati vprašanja, ki že vsebujejo odgovor na vprašanje.

Priča mora vedno odgovoriti na vprašanje, kako pozna dejstva, o katerih priča.

Priče, katerih pričanja si nasprotujejo v zvezi s pomembnimi dejstvi, se lahko soočijo. Vsaka posebej je zaslišana o vseh okoliščinah, o katerih se ne strinjajo, njihovi odgovori pa se zabeležijo v zapisnik.

Republika Hrvaška nima posebnih določb o pridobivanju dokazov po videokonferenci. Podlaga za tako metodo zaslišanja so sicer člani od 126.a do 126.c ZPP, tako da se lahko sodna zaslišanja zvočno snemajo. Odločitev za snemanje sprejme sodišče na lastno pobudo ali na predlog strank. Metoda shranjevanja in prenosa zvočnega posnetka, tehnične zahteve in način snemanja so urejeni s poslovníkom sodišča.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

ZPP ne vsebuje posebnih določb o nezakonito pridobljenih dokazih. Pravno podlago pa vsebuje člen 29 ustave Republike Hrvaške (*Ustav Republike Hrvatske*) (NN št. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), ki določa, da nezakonito pridobljenih dokazov v sodnem postopku ni mogoče uporabiti.

ZPP določa samo, da sodišče ne sme upoštevati predlogov strank, ki so v nasprotju z obveznimi predpisi in pravili javne morale.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranke v postopku ne morejo biti zaslišane kot priče; z določbami ZPP pa je zaslišanje strank predvideno kot eno od dokaznih sredstev, kadar ni drugih dokazov ali če sodišče ne glede na druge izvedene dokaze meni, da je to potrebno za ugotovitev pomembnih dejstev.

Razen če ni določeno drugače, se za zaslišanje strank uporabljajo določbe ZPP o pridobivanju dokazov od prič.

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zadnja posodobitev: 19/12/2018